

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

ISBN 978-617-8430-05-4

© НУ «Одеська юридична академія, 2024
© Автори статей, 2024

<i>Любічанківський Ольгерд-Ілля Ілліч</i> СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ГЕНДЕРНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ НІМЕЧЧИНИ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	139
<i>Саранчук Олександра Валеріївна</i> СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ НАРОДНОГО СУДОЧИНСТВА У СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ УКРАЇНІ X – XVI СТ.	141

СЕКЦІЯ 4. КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

<i>Терлецький Дмитро Сергійович</i> ДОБІР СУДДІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЗА РЕФОРМОВАНОЮ ПРОЦЕДУРОЮ	144
<i>Афанасьєва Мар'яна Володимирівна</i> ЕЛЕМЕНТИ ПРОСТОЇ МОВИ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ	146
<i>Мишина Наталя Вікторівна</i> ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ МІСЦЕВИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ У ВИКОНАННІ РІШЕНЬ ЄСПЛ: НОВИЙ ПОГЛЯД В УКРАЇНСЬКОМУ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРАВОВОМУ КОНТЕКСТІ.....	149
<i>Батан Юрій Дмитрович</i> ЗАПОБІЖНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮСТИЦІЇ У КОНТЕКСТІ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ.....	150
<i>Бальцій Юрій Юрійович</i> ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В ДОКТРИНІ СУЧАСНОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ	153
<i>Волкова Дарія Євгенівна</i> ПОНЯТТЯ «СТВОРЕННЯ РЕЛІГІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ» В ДОКТРИНІ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА	155
<i>Кулі-Іванченко Ксенія Костянтинівна</i> ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ДЕМОКРАТИЧНОЇ, СОЦІАЛЬНОЇ, ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ УКРАЇНИ.....	157
<i>Панасюк Віта Миколаївна</i> ПРАВОВІ СТИМУЛИ ТА ОБМЕЖЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТАМИ ПРАВА ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ	159
<i>Ігнатова Анастасія Сергіївна</i> ПРАВА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	162
<i>Козирь Дмитро Валерійович</i> КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	163
<i>Бугаєнко Каріна Вікторівна</i> ЦИКЛІЧНІСТЬ РОЗВИТКУ КОНСТИТУЦІЇ ЯК ОСНОВА ДЕРЖАВНИХ ПРОЦЕСІВ	166
<i>Матковський Микита Сергійович</i> ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	168

СЕКЦІЯ 5. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА БЕЗПЕКА, ПРАВА ЛЮДИНИ Й МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ХХІ СТОЛІТТІ

<i>Хашилатулла Бехруз</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ГЛОБАЛЬНЕ ПРАВО У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ РЕАЛІЯХ	171
<i>Аракелян Мінас Рамзесович</i> ПРАВОВАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ	173
<i>Сурілова Олена Олексіївна</i> СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ ПРАВА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	175
<i>Акіменко Юлія Юрійівна</i> ACQUIS ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄС – КЛЮЧОВА УМОВА НАБЛИЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ACQUIS ЕС.....	177
<i>Белогубова Оксана Олександрівна</i> РОЛЬ ДИПЛОМАТІЇ У ГЛОБАЛЬНІЙ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ ЄС	178
<i>Vladyshavska Viktoriia Viktorivna</i> REGARDING THE DECISIONS OF INTERNATIONAL JUDICIAL BODIES IN THE ASPECT OF THE IMPLEMENTATION OF THE STANDARDS OF INTERNATIONAL AGREEMENTS.....	180
<i>Войтович Павло Петрович</i> КРЕАТИВНІСТЬ У ПРАВІ ТА КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИВЧЕННІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....	182
<i>Грушко Мальвіна Валеріївна, Тошчакова Анна Сергіївна</i> РОЗСЛІДУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....	183
<i>Гриб Анна Миколаївна</i> UN HUMAN RIGHTS COUNCIL IN THE HUMAN RIGHTS PROTECTION MECHANISM.....	186

Список використаних джерел

1. Cuypers M. Artificial Intelligence and International Humanitarian Law: Brothers in Arms or Rather the Opposite? *KU Leuven*. Last update: 05.04.2023. URL: <https://www.law.kuleuven.be/ai-summer-school/blogpost/Blogposts/international-humanitarian-law>

Ключові слова: міжнародний конфлікт, штучний інтелект, алгоритми штучного інтелекту, автоматизовані системи, військова операція, автономна система зброї.

Keywords: international conflict, artificial intelligence, artificial intelligence algorithms, automated systems, military operation, autonomous weapon system.

Мануйлова Катерина Вікторівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного та європейського права, кандидат юридичних наук, доцент*

Рудецька Поліна Андріївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
студентка 4-о курсу навчання факультету судового та міжнародного права*

ГЕНОЦИД ЯК ЗЛОЧИН ПРОТИ БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Геноцид, як злочин проти людства – є одним з найбільш жорстких порушень міжнародного права та права прав людини в цілому. За загально прийнятим правилом розуміння вбачається, що геноцид не лише впливає на мир та безпеку, а і на добробут людства. Внаслідок цього міжнародною спільнотою під егідою ООН було прийнято Конвенцію про запобігання злочину геноциду і покарання за нього [1].

За статтею 6 Римського статуту Міжнародного кримінального суду визначається, як «будь-яке з таких діянь, які вчинено з наміром знищити повністю або частково будь-яку національну, етнічну, расову чи релігійну групу як таку...» [2].

Однак попри всі наявні можливості та способи впливу на недопущення вчинення даних злочинів вважаємо, що дієвість механізмів притягнення до відповідальності на міжнародному рівні осіб, залежить від рівня приведення до відповідності національне законодавство, ратифікованим актам.

Не дивлячись на всі механізми захисту та попередження злочинів геноциду у XXI сторіччі є місце даному злочину. Так рф зловживаючи Міжнародною конвенцією про запобігання геноциду, намагається виправдати повномасштабне вторгнення захистом мешканців Донбасу від геноциду. Міжнародний суд ООН (далі – МС ООН) виніс своє рішення щодо попередніх зауважень рф щодо юрисдикції у справі про звинувачення в геноциді «України проти рф» про це йдеться у прес-релізі Суду [3]. МС ООН визнав, що він має юрисдикцію розглянути запит України щодо заяви про те, що вона не порушувала зобов'язань визначених Конвенцією, і що це клопотання є прийнятним.

Прикладом звернення до МС ООН є Південно-Африканська Республіка за обвинуваченнями Ізраїлю у ймовірних порушеннях зобов'язань іншими. Південна Африка намагається встановити юрисдикцію Суду на основі п. 1 ст. 36 Статуту МС ООН, тобто «до відання Суду належать усі справи, які будуть передані йому сторонами, і всі питання, спеціально передбачені Статутом ООН або чинними договорами і конвенціями» [4] та ст. 9 Конвенції про геноцид «суперечки між договірними сторонами по питанню тлумачення... передаються на розгляд Міжнародного Суду за вимогою кожної зі сторін у суперечці» [5], до якої приєдналися як ПАР, так і Ізраїль. Тож можна зробити висновок, що станом на 01.04.2024 року справа знаходиться

на початку судового процесу, проте якщо МС ООН за юрисдикційними причинами відхилить позов, справа може не продовжитись.

Великий резонанс мала справа «Гамбія проти М'янми» є знаковою справою, що розглядається Міжнародним судом ООН і має значні наслідки для міжнародного права та прав людини [6]. Вона розпочалася в листопаді 2019 року, коли уряд Гамбії подав до Міжнародного суду ООН заяву проти уряду М'янми за геноцид рохінджа, мусульманської меншини, що проживає в штаті Ракхайн у М'янмі. Гамбія стверджувала, що М'янма порушила Конвенцію про запобігання злочину геноциду і покарання за нього через репресії, включаючи організоване насильство і знищення житлових районів рохінджа.

Справа мала значний міжнародний резонанс і суспільний інтерес, оскільки геноцид рохінджа опинився в центрі уваги світової громадськості через жорстокість і масштаби насильства, від якого вони постраждали. Міжнародні неурядові організації, правозахисники та громадські діячі висловили свою підтримку справі Гамбії та закликали до втручання міжнародної спільноти.

У січні 2020 року Міжнародний суд ООН виніс проміжну постанову, в якій визначив заходи, яких М'янма має вжити для запобігання подальшому насильству проти рохінджа та збереження доказів можливих злочинів. Це рішення є першим кроком до визнання відповідальності М'янми перед міжнародною спільнотою за порушення прав людини.

Хоча розгляд справи ще триває, вона вже мала значний вплив на міжнародне право, відображаючи зростаючу роль міжнародних судів у захисті прав людини та запобіганні масовим злочинам.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що геноцид – це один з найжахливіших злочинів, який людина може вчинити проти іншої людини. Це не просто акт насильства або вбивства, а навмисна і систематична спроба знищити цілу групу людей за ознакою їхньої нації, етнічної приналежності, раси чи релігії. Геноцид є порушенням фундаментальних прав людини і загрозою не лише для певної групи, але й для міжнародної спільноти в цілому.

Список використаних джерел

1. Конвенція про запобігання злочину геноциду і покарання за нього: конвенція від 09.12.1948 р. Римський статут Міжнародного уголовного суда =List of parties to the Convention (UN Treaty database), Nations that are NOT party to the Convention (this website). URL: <http://www.preventgenocide.org/ru/konventsia.htm> (дата звернення: 01.04.2024).
2. Римський статут міжнародного кримінального суду: Статут Міжнар. судів від 17.07.1998 р.: станом на 16.01.2002 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text (дата звернення: 02.04.2024).
3. Allegations of Genocide under the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Ukraine v. Russian Federation): Order of 2 Febr. 2024. URL: <https://www.icj-cij.org/case/182> (дата звернення: 02.04.2024).
4. Статут Міжнародного суду ООН від 26.06.1945 р. URL: <https://www.un.org/ru/icj/statut.shtml> (дата звернення: 02.04.2024).
5. Genocide Convention in Ukrainian – Prevent Genocide International. URL: <http://www.preventgenocide.org/ua/konventsia.htm> (дата звернення: 02.04.2024).
6. Developments in Gambia's Case Against Myanmar at the International Court of Justice. *Human Rights Watch*. Date publ.: 14.02.2022. URL: <https://www.hrw.org/news/2022/02/14/developments-gambias-case-against-myanmar-international-court-justice> (дата звернення: 02.04.2024).

Ключові слова: міжнародне право прав людини, злочин проти безпеки, злочини проти людяності, геноцид, міжнародно-правова відповідальність.

Keywords: international human rights law, crime against security, crimes against humanity, genocide, international legal responsibility.